

průběh 0.2/

Oponentský posudek bakalářské práce

Karolina SRNCOVÁ, „Voyage d'Outremer“ Bertradona de la Broquière jako historický pramen, ÚČD FF UK, Praha 2011, 124 stran + přílohy

Práce Karoliny Srnkové, pojednávající o cestopise burgundského cestovatele Bertrandon de la Broquière, budí svým rozsahem a kvalitou zpracování na první pohled spíše dojem práce diplomové. Hlavním důvodem snad může být samotný rozsah a mnohohrstevnatost analyzovaného pramene – *Le Voyage d'Outremer*; hned na počátku však lze s uspokojením konstatovat, že autorka se s touto obtížnou výzvou, jakou je Bertrandonův text, vyrovnala více než zdařile. Ve své práci dokázala českému čtenáři přiblížit tento ojedinělý cestopis, psaný ve střední francouzštině a pojednávající o výzvědné cestě burgundského dvořana Svatou zemí, Sýrií, Osmanskou říší a Balkánem. Nezůstalo však jen u představení textu (zde je možné vycházet i z nejnovějších studií M. Nejedlého). Po nutném představení hlavního aktéra díla a historicko-geografického kontextu „Zámořské cesty“ posunula v několika analytických částech práce interpretační možnosti tohoto na informace a názory nesmírně bohatého textu.

Právě zvolená metoda této analýzy se stala hlavním atributem a kladem předkládané práce: autorka uchopila obtížný text, ovšem ne proto, aby jej postupně převyprávěla, nýbrž pečlivým výběrem některých úryvků pojala svůj rozbor do jednotlivých tematických celků. Touto metodou textového komentáře vznikly čtyři nestejně (avšak přibližně stejně důležité) analytické části, jež postupně reflektují Bertrandonův postoj k cizímu a exotickému, rozebírají jeho zbožnost či přijetí odlišnosti, případně charakterizují cestovatelův vztah k jiným etnikům a jejich kultuře na Blízkém východě, v Malé Asii a na Balkáně. Připojenou kapitolku o reflexi husitské otázky pak nelze považovat za nutnou úlitbu českému historiografickému prostředí, ale jako důležitou součást cestovatelovy výpovědi, která se ve svém závěru mimoděk obloukem vrací ke svému původnímu zadání – připravit projekt křížové výpravy. Je zcela evidentní, že při tomto náročném rozvrstvení analýzy tak bohatého pramene muselo nutně dojít k některým opakováním dříve vyřčených skutečností. Na první pohled se tak mohou prolínat tematické záběry zejména kapitol 3 a 6. Po přečtení práce je nicméně patrné, že se autorce podařilo těmto repetitivním úskalím vyhnout a její tematické dělení analýzy lze zcela legitimně přijmout (3. kapitolu je možno pojímat jako souhrn „viděného“, zatímco druhá zmiňovaná část práce přibližuje autorův vztah k jednotlivým etnikům).

Formální stránka předkládané práce naplňuje všechny nároky, které by měly být kladeny na bakalářskou (potažmo na diplomovou) práci. Následující občasné výtky tak není třeba chápat jako zásadní, ale spíše jako laskavá upozornění či doporučení. Jako solidní základ posloužila autorce dobrá znalost nejen dostupných edic pramene, ale zejména sekundární literatury k tomuto tématu. Ve své práci se Karolina Srncová opírala o poznatky české, anglosaské, francouzské a německé historiografie (přičemž některé studie bývají obtížně sehnatelné), ale zároveň poznámkový aparát nepřetěžovala nadbytečnými odkazy. Za redundantní naopak nelze považovat medailonky o státních útvarech ležících na Bertrandonově trase¹: toto panorama cílového čtenáře bakalářské práce lépe situuje do samotného těžiště práce, jímž je analýza vlastního cestopisu. K doplnění této poctivé heuristické přípravy tak přikládám pouze několik dalších doporučení, které mohou studium cest Bertrandona de la Broquière ještě obohatit².

Práce se rovněž vyznačuje vysokou úrovní stylistickou a naprostým minimem pravopisných chyb (výjimku tvoří pouze chybné použití přechodníků na s. 22). Z věcného hlediska lze vytknout opravdu jen detaily: Bertrandon viděl použití tzv. řeckého ohně nikoli v Damašku, ale v Bejrútu, o záříjových kvatembrech dospěl ke Galilejskému jezeru (nikoli na horu Tábor), z Damašku vyrazil definitivně 11. října (nikoli září); pojem etnografie se vztahuje k lidské společnosti a kultuře, a tak jeho použití v kapitole 3.2.2. je poněkud diskutabilní. Tyto drobné formální výtky se však ztrácejí v moři pečlivě uspořádaných a promyšlených poznatků, které práce Karolíny Srncové přináší. Pečlivost ostatně charakterizuje formální stránku celé práce, včetně použitých pojmů a příslušné terminologie. Nakonec považuji za nutné vyzdvihnout především zvládnutí překladu původního textu psaného ve střední francouzštině, a to ve dvou rovinách: technické a stylistické. *Le Voyage d'Outremer* je sice relativně čtivým dílem, nicméně jeho převod do češtiny nelze považovat za rutinní překladatelský výkon. Autorka práce vhodně kombinovala překlad některých složitých termínů s možností ponechat obtížně

---

¹ Snad jen pro doplnění této mozaiky by bylo vhodné připojit pár slov o roli Albánie v balkánské politice 15. století. Bertrandon touto zemí sice neprojíždí, avšak Albáncům věnuje ve svém připojeném křížáckém projektu nemalou pozornost.

² Jedná se zejména o tyto přehledové práce: Stéphane YERASIMOS, *Les Voyageurs dans l'Empire Ottoman (XIVe-XVIe siècles)*, Ankara 1991, Mihailo POPOVIĆ, *Von Budapest nach Istanbul. Die Via Traiana im Spiegel der Reiseliteratur des 14. bis 16. Jahrhunderts*, Leipzig 2006 a o studii jež se zabývá Bertrandonovou poutí do Svaté země Alain-Julien SURDEL, „Oultremer. La Terre sainte et l'Orient vus par les pèlerins du XVe siècle“, in: *Images et signes de l'Orient dans l'Occident médiéval (=Sénéfiance, n°11)*, Aix-en-Provence 1982, s. 323-339.

přeložitelné výrazy v původním znění. Na druhou stranu se snažila ve stylistické rovině nechat zaznít Bertrandonův autentický sloh.

Předkládaná bakalářská práce nabízí pozoruhodný interpretační vzorec bezesporu jedinečnému cestopisnému prameni, jakým je *Le Voyage d'Outremer* Bertranda de la Broquière. Další perspektivy tohoto bádání tak mohou směřovat za bezprostřední pozadí tohoto textu k širším teoretickým problémům. Rozhodně by stálo za úvahu zjistit, jakým způsobem vůbec svědectví tohoto burgundského cestovatele vznikalo. Opatřoval si Bertrandon zápisky přímo na místě (jako jeden z jeho následovníků, dominikán Felix Fabri) nebo mohl spoléhat na svoji výtečnou paměť? V jakém momentu *de facto* vzniká text cestopisu? Proč Bertrandon de la Broquière, v ovzduší pádu Konstantinopole roku 1453 a tzv. Bažantí slavnosti následujícího roku, nereflektuje ve svém cestopise a křižáckém projektu tuto převratnou a symbolickou změnu? Existoval nějaký „druhý život“ jeho cestopisu?

Bakalářská práce Karoliny Srncové představuje solidní základ, na němž se dá rozhodně stavět při dalším bádání nejen na tomto konkrétním díle, ale na tomto typu pramene vůbec. Autorka to dokázala svým citlivým přístupem k původnímu textu, dobrou orientací v rozsáhlé odborné literatuře a schopností dojít při analýze cestopisu k určitému interpretačnímu posunu. Proto její práci doporučuji k obhajobě jako výbornou.

V Praze dne 13. června 2011

Mgr. Jaroslav Svátek